

Katsaus Turkin koulutussektoriin koulutusviennin näkökulmasta

Valteri Nyman
EDUFI-harjoittelija
Suomen Ankaran suurlähetystö
30.7.2021

Johdanto

Turkki tarjoaa mahdollisuuksia koulutusviennissä etenkin digitaalisia oppimiskursseja ja oppimisympäristöjä sekä opettajien täydennyskoulutuspalveluita tarjoaville yrityksille.

Koulutussektorin hallinto on vahvasti keskittynyt. Ulkomaisten yritysten mahdollisuudet tarjota palvelujaan julkisiin kouluihin ovat varsin rajalliset. Siksi vientiponnistelut kannattaa suunnata yksityiskouluihin, jotka voivat tarjota myös kansallisen opetusstrategian ulkopuolista opetusta.

Epävakaa taloustilanne ja poliittinen polarisaatio asettavat kuitenkin haasteita Turkin markkinoilla toimimiselle. Yhtenä merkittävimmistä pullonkauloista voidaan pitää turkkilaisten heikkoa englannin kielen taitoa.

Yleiskatsaus

Turkki on viimeisen parinkymmenen vuoden aikana tehnyt merkittäviä panostuksia koulutukseen. Koulutukseen suunnattavat varat ovat reilussa kymmenessä vuodessa yli viisinkertaistuneet. Vuonna 2010 Turkin koulutusbudjetti oli 37,7 miljardia Turkin liiraa, kun vuonna 2021 koulutusbudjetti on 211 miljardia liiraa. Opetukseen suuntautuva kokonaiskulutus vastaa noin 6 % bruttokansantuotteesta.¹ 81 % koulutusbudjetista menee henkilöstökuluihin. Samalla on huomattava Turkin liiran (TRY) heikko kehitys. Vuoden 2010 alussa yksi euro vastasi 2,14 TRY, kun heinäkuun alussa 2021 euro vastasi 10,3 TRY.²

Turkin opetusministeriön budjetti kattaa noin 70 % koulutukseen suunnattavista varoista. Vuonna 2021 opetusministeriön budjetti on 146,9 miljardia liiraa ja ministeriön investointibudjetin koko 11,5 miljardia liiraa. Tällä hetkellä investointeja suunnataan opetuksen yhtenäistämiseen: osissa maakunnista opetus on toteutettu jakamalla oppilaitokset aamu- ja iltapäiväryhmiin. Nyt halutaan siirtyä kokopäiväiseen opetukseen.

Julkisia ja yksityisiä kouluja ja koulutusinstituutioita oli 18 vuotta sitten Turkissa noin 50 900, kun tänään niitä on noin 87 640.

Turkissa on oppivelvollisuus ja jokaisella kansalaisella on oikeus ilmaiseen peruskoulutukseen. Maassa on käytössä 4+4+4 -järjestelmä, jossa pakollinen koulutus jakautuu 4-vuotiseen alakouluun, 4-vuotiseen yläkouluun ja 4 vuotta kestävään pakolliseen toisen asteen koulutukseen. Koulutusjärjestelmä on ollut opetusministeriön valvonnassa vuodesta 1924 asti.³

Toinen suuri vaikuttaja Turkin viimeaikaisessa koulutuspolitiikassa on maan uskonnollisista asioista vastaava virasto Diyanet. Se vastaa Turkin uskonnollisten asioiden hallinnosta ja sen budjetti ja rooli ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina. Virasto työllistää yli 100 000 henkilöä ja sen budjetti on suurempi kuin useiden ministeriöiden. Sen alla toimii Turkin Diyanet-säätiö, joka mm. rahoittaa uskonnollisten koulujen rakentamista Turkissa ja ulkomailla.⁴

---

¹ Education Expenditure Statistics, 2019

² Euroopan keskuspankki

³ Celik 2014, s. 28

⁴ Nordic Monitor 10.9.2020

Turkissa on noin 84 miljoonaa asukasta ja väestön keski-ikä on noin 32 vuotta. 15,4 % turkkilaisista on 15–24 –vuotiaita. Turkissa on 81 maakuntaa, joista Istanbul on väestörikkain (15 miljoonaa asukasta). Istanbul on luonnollisesti merkittävä talouskeskus, missä on myös suuri yksityiskoulukeskittymä. Pääkaupunki Ankara on toiseksi suurin kaupunki (5,5 miljoonaa asukasta) ja Izmir kolmanneksi suurin (4,3 miljoonaa asukasta). Kansainvälisiä kouluja on etenkin Ankarassa ja Istanbulissa.

Kaupungistuminen on käynnissä Turkissa ja kotitalouksien kulutus urbaaneilla alueilla on merkittävästi harvaan asuttuja alueita suurempaa. Keskimäärin kotitalouksien kulutus Istanbulissa on noin 20 % suurempaa kuin muualla maassa. Kulutuksen Istanbulissa ennustetaan kasvavan nopeimmin vuoteen 2030 mennessä. Kaakkois-Anatoliassa kulutus on puolestaan pienintä: 20 % pienempää kuin Turkissa keskimäärin.

Turkin BKT asukasta kohden vuonna 2019 oli 9 632 USA:n dollaria ja Suomen viennin arvo Turkkiin vuonna 2020 noin 764 miljoonaa euroa. Talouden tulevaisuudennäkymät ovat epävakaut. Maassa on korkea inflaatio ja työttömyys. Koronakriisin aikana liiran arvo on jatkanut laskuaan merkittävästi.

Vain pieni määrä lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen, jolloin suuri osa äideistä hoitaa lapsia kotonaan. Turkissa on verrattain korkea työttömyys ja lisäksi naisten työllisyysaste on selvästi miehiä heikempi. Maailmanpankki arvioi vuonna 2019 naisten osuuden kokonaistyövoimasta olevan vain 33,28 %.⁵

Syksyllä 2020 toteutetun kyselyn mukaan 64 % 18–29 –vuotiaista nuorista on valmiita muuttamaan ulkomaille pysyvästi. Saman kyselyn mukaan 76 % nuorista haluaisi asua ulkomaille väliaikaisesti.⁶

Korkeimmat palkkatulot keskittyvät 40–50 –vuotiaille, joiden odotetaan tulevaisuudessa ostavan yhä enemmän koulutuspalveluja. Nuorten aikuisten tulojen ennustetaan nousevan ja myös he ovat potentiaalinen koulutuspalvelujen kuluttajaryhmä. Keskiluokan odotetaan laajenevan ja vaurastuvan, vaikkakin aiempaa hitaampaan tahtiin.

Kaupankäyntikulttuuria voidaan verrata muihin Välimeren maihin. Turkissa on tärkeää rakentaa suhde asiakkaaseen, mikä luo luottamusta tarjoajan ja ostajan välille. Kuluttajat vaihtavat harvoin palvelua, mikäli suhde palveluntarjoajaan on ollut hyvä ja palvelu on täyttänyt tarkoituksensa.⁷

Suomen maine

Suomella on Turkissa erinomainen maine, joka pohjautuu Turkissa yleisesti esitettyyn alttilaiseen kielisukulaisuuteen. Tämän lisäksi nykyään lähes jokainen tuntee Suomen hyvästä koulutusjärjestelmästä. Opiskelijoiden itsenäisyyttä Suomessa arvostetaan.

Grigori Petrovin kirja *Valkoilijojen maa* kertoo Suomesta ja tunnetaan Turkissa laajalti. Modernin Turkin tasavallan isä Kemal Atatürk piti Suomea mallimaana Turkille ja määräsi kirjan luettavaksi kouluissa. Kirjaa luetaan yhä tänä päivänä ja se kuuluu 100 kirjan joukkoon, jotka koululaisten olisi hyvä lukea Turkissa.

---

⁵ Maailmanpankki

⁶ Duvar English 7.9.2020

⁷ Business Finland

Oppositio puolue DEVA:n puheenjohtaja Ali Babacan antoi 13.6.2021 suoran haastattelun internetissä ja mainitsi Suomen koulutusjärjestelmän. DEVA-puolueen opetusohjelmassa edistyneimpinä opetussektorin mainitaan Suomi ja Singapore.

Koulutusjärjestelmästä yleisesti

AKP-puolue tuli Turkissa valtaan vuonna 2002. Opetusjärjestelmän uudistaminen on ollut yksi puolueen merkittävistä poliittisista tavoitteista ja työ asian suhteen jatkuu. Vuoden 2018 lopussa Turkin opetusministeriö julkaisi Education 2023 Vision –ohjelman, joka pyrkii ratkaisemaan koulutusalan ongelmia 19 eri sektorilla. Näitä ovat muun muassa digitaalinen sisältö ja digitaidot, erityisopetus ja elinikäinen oppiminen.⁸ Turkin koulutusjärjestelmässä kritiikkiä saavat osakseen muun muassa turkkilaisopettajien alhaiset palkat, kokeisiin liittyvä opetuskulttuuri ja erityisryhmien opetuksen taso.

Esikoulut

Esikoulutukseen on haluttu panostaa ja siitä on haluttu tehdä pakollista, mutta rahan puutteesta johtuen esikoulu on Turkissa edelleen vapaaehtoinen ja mahdollinen kuudenteen ikävuoteen asti. Esikoulujen suosio on kuitenkin ollut kasvussa.

Peruskoulu

Peruskoulu aloitetaan kuusivuotiaana. Ilmainen ja pakollinen peruskoulu kestää kahdeksan vuotta ja jakautuu neljä vuotta kestävään alakouluun ja neljä vuotta kestävään yläkouluun. Peruskoulu loppuu 14-vuotiaana.

Peruskouluopettajien koulutus kestää neljä vuotta. Opettajilta ja sijaisilta vaaditaan kandidaatin tutkintoa. Sen sijaan psykologisten testien läpikäyntiä ei vaadita. Yleensä vain noin 10 % opettajista suorittaa maisterin tutkinnon. Keskustelua koulutusvaatimuksen nostamisesta on ollut, mutta toistaiseksi toimiin ei ole ryhdytty.

Toinen aste

Toisen asteen koulutus jakautuu neljä vuotta kestävään lukioon ja ammattikouluun. Joissakin toisen asteen oppilaitoksissa voi olla yksi ylimääräinen vuosi kielten opiskelua. Suurin osa lukioista ja ammattikouluista on valtion omistuksessa ja ne tarjoavat ilmaista opetusta.

Korkean asteen koulutus

Yliopistokoulutus kestää tavallisesti neljä vuotta ja ylempi ammatillinen koulutus puolestaan kaksi vuotta. Maisterin tutkinnon tavanomainen suoritus aika on kaksi vuotta ja tohtorin tutkinnon 3–5 vuotta. Kaikki korkean asteen koulutusta tarjoavat instituutiot ovat Korkeakoulutuksen neuvoston (Yükseköğretim Kurulu, YÖK) valvonnassa.

Yksityiskoulut

Turkin opetusministeriö valvoo ensimmäisen ja toisen asteen koulutusta Turkissa. Yksityiskouluilla on julkista sektoria vapaammat kädet opetusmetodien ja kirjavalintojen suhteen, mutta molempien on vuoden lopussa yllettävä samoihin opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi yksityiskoulut noudattavat opetusministeriön laatimia vuosittaisia aikatauluja

---

⁸ Education Budget 2021

opetuksessaan, mutta voivat myös laatia erillisiä aikatauluja, mikäli opetusministeriö suostuu niiden ratifiointiin.⁹

Tällä hetkellä noin 8 % turkkilaisista oppilaista käy yksityiskoulua. Osuus on kasvanut vuosi vuodelta, mutta koronapandemia on hidastanut kehitystä. Asiantuntija-arvioiden mukaan yksityiskoulujen laatu vaihtelee merkittävästi, eikä opetusministeriö julkaise virallista tilastotietoa oppilaiden päättökoemenestyksestä julkisten ja yksityiskoulujen välillä.

Yksityiskouluverkosto koostuu turkkilaisista yksityiskouluista, vähemmistöjen yksityiskouluista, ulkomaisista yksityiskouluista ja yksityisiä kansainvälisistä kouluista. Yksityiskouluja käyttävät perheet maksavat yleensä lukukausimaksuja, mutta yksityiskoulujen tulee tarjota vähintään 3 %:lle oppilaista opetusta ilmaisen opiskelijan statuksella. Muut voivat saada stipendejä koulutuskustannusten kattamiseen.¹⁰

Koronapandemian aikana suuri osa opetuksesta on toteutettu etänä. Parhaimmat koulut ovat järjestäneet etäopetusta suorina lähetyksinä. Etäopetusta on annettu myös televisiolähetysten sekä internetiin tallennettujen videoiden avulla. Legonimbus-yrityksessä työskentelevä opetusalan ammattilainen Gamze Önem ei usko opetusmuotojen palaavan entiselleen, vaan katsoo etä- ja hybridimuotojen yleistyvän. Tällöin opetuksen kustannukset laskevat. Turkin kaikki koulut avautuivat 6.9.2021 läsnäopetukseen.

Ulkomaisten yritysten mahdollisuudet Turkin koulutussektorilla kohdistuvat yksityiskouluihin, sillä julkisten koulujen mahdollisuudet tehdä yhteistyötä ulkomaisten yritysten kanssa ovat erittäin rajalliset. Julkiset koulut eivät voi tehdä hankintoja ulkomailta, ellei koulu ole saanut EU-rahoitusta. Yksityiskoulut voivat tarjota opetusta jopa 10 tuntia viikossa enemmän kuin julkiset koulut ja tällöin ne voivat tarjota myös opetusta, joka ei sisälly Turkin opetussuunnitelmaan. Yksityiskouluissa ohjelmaa on usein myös lauantaisin.

Hallitus tuki taloudellisesti yksityiskoulujen asiakkaita vuosina 2012–2019. Taustalla oli halu lisätä yksityiskoulujen suosiota, sillä julkiset koulut ovat ääriarjoilla. Yksityiskouluissa luokkakoko ei ylitä 24:ää.

Tyypillisesti lukukausimaksut ovat noin 3 500–5 000 USD. Opettajat, myös yksityiskouluissa, ovat todella matalasti palkattuja. Koronakriisi on iskenyt pahasti yksityiskoulusektoriin: jopa 900 yksityiskoulua on jouduttu sulkemaan kuluneen vuoden aikana.

Yksityiskoulujen vapaamman liikkumatilan johdosta yksityiskoulut voivat kuitenkin reagoida nopeammin toimintaympäristössään tapahtuviin muutoksiin. Tällä hetkellä kysyntää on etenkin hybridioppimisen ja online-opetuksen mahdollistaviin digitaalisiin välineisiin, kielten opetussovelluksiin ja digitaalisiin oppimisekosysteemeihin. Myös erilaiset kaksoistutkinto-ohjelmat, joissa toinen tutkinto suoritetaan turkkilaisen ja toinen ulkomaisen mallin pohjalta, kiinnostavat.

Turkin yksityiskouluja edustaa *Private Schools Association of Turkey* (Türkiye Özel Okullar Derneği, TÖZOK), joka on perustettu vuonna 1951.

Keskeisimmät yksityiskoulut Turkissa

---

⁹ Organization of Private Education in Turkey (Eurydice)

¹⁰ Organization of Private Education in Turkey (Eurydice)

- ❖ TED Koleji: 40 koulua eri puolilla Turkkiä. Maan johtava opetusalan säätiö TEV vastaa koulujen toiminnasta.
- ❖ Bilfen Schools: 30 koulua, joista suurin osa Istanbulissa.
- ❖ Bahçeşehir Koleji: Yksi suurimmista yksityiskouluketjuista: yli 60 koulua eri puolilla Turkkiä. Ketjun omistaja Enver Yücel teki opetusalan vierailun Suomeen vuonna 2018 yhdessä DEIK/Turkish-Finnish Business Councilin entisen puheenjohtajan, liikemies Yilmaz Çakirin kanssa.
- ❖ Uğur Okulları: Kuuluvat niin ikään Enver Yücelin omistukseen. Noin 100 koulua.
- ❖ Doğa Koleji: Heillä oli yli 70 koulua, mutta he menivät konkurssiin, minkä jälkeen Istanbulin teknillinen yliopisto osti ketjun.
- ❖ Final Okulları: Yli 80 koulua ympäri maata.
- ❖ Sınav Schools: Noin 20 koulua.
- ❖ Mektebim Koleji: 15 koulua.
- ❖ ODTÜ (METU) Development Foundation Schools: 5 koulua.
- ❖ İstek Schools: 5 koulua (kampusta).
- ❖ Jale Tezer Schools: 3 koulua Ankarassa.
- ❖ MEV Koleji: 3 koulua Istanbulissa sekä yksi Ankarassa ja Izmirissä.

Turkissa on myös muita hyvin tunnettuja yksityiskouluja kuten FMV Işık Schools Istanbulissa tai Tevfik Fikret Koleji Ankarassa, jotka eivät operoi monissa kaupungeissa ja opeta monia eri ikäluokkia, mutta ovat sen sijaan tunnettuja opetuksen laadustaan. Suurliikemies Ali Koç omistaa Fide Okulları –koulut Istanbulissa, seuraa Suomea tarkasti ja on ottanut yhteyttä Business Finlandin Istanbulin toimistoon useita kertoja.

Turkissa on esiintynyt muutamia tapauksia, joissa yksityiskoulut ovat yrittäneet markkinoida itseään suomalaisen koulutusjärjestelmän edustajina.

Ammatillinen koulutus

Turkin opetusministeriön julkaisemassa Education Vision 2023 -raportissa ammatilliseen koulutukseen kiinnitetään erityishuomiota. Ammatillista koulutusta tarjotaan sekä toisen- että kolmannen asteen koulutuksena. Toisen asteen oppilaitosten opiskelijoista 35 % opiskelee ammatillisissa oppilaitoksissa. Toisen asteen koulutuksessa ammatillinen koulutus jakautuu ammatillis-teknisiin Anatolian korkeakouluihin (VTAH) ja ammatillisiin koulutuskeskuksiin (VTC). Vain 5 % kaikista ammatillisista oppilaista opiskelee VTC-instituutioissa.

VTAH-opiskelijat saavat sekä akateemista että ammatillista koulutusta ja valmistuneiden oletetaan jatkavan suoraan työelämään tai hakevan kolmannen asteen koulutukseen. VTAH-opiskelijoista 57,4 % työllistyy valmistumista seuraavan vuoden aikana, mikä on paremmin kuin lukio-opiskelijat keskimäärin. Kuitenkin vain alle 10 % valmistuneista työllistyy koulutustaan vastaavaan työhön. Sen sijaan VTC-valmistujista jopa 88 % työllistyy koulutustaan vastaavaan työhön.

Yksityisen sektorin osuus ammatillisista oppilaitoksista on vain noin 6 %. Opetusministeriön julkaiseman Education Vision 2023 –ohjelman mukaan ammatillista koulutusta tulee vahvistaa.¹¹

Koulutussektorin hallinto ja politiikan vaikutus koulutussektorin toimintaan

¹¹ Özer–Suna

Turkin nykyinen opetussuunnitelma on peräisin vuodelta 2018. Opetussuunnitelma tuo aiempaa paremmin vapautta opettajille päättää opetusmetodeista. Kaikkien koulujen on kuitenkin lukuvuoden lopussa yllettävä opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Koulutussektorin hallinto on vahvasti keskitetty. Turkin opetusministeriö vastaa muun muassa julkisen puolen opettajien nimityksistä ja koulurakennusten infrastruktuurista. Julkisen sektorin opettajilla on myös siirtymävelvollisuus, jonka nojalle heidät voidaan siirtää opetustehtäviin eri puolille Turkia. Ulkomaiset toimijat tarvitsevat opetusministeriön luvan toimiakseen Turkin koulutusmarkkinoilla. Paikallisen professorin mukaan lupien saanti ei ole vaikeaa.

Kolmannen asteen koulutuksessa toimivaltainen viranomaisena on Korkeakoulutuksen neuvosto (YÖK). Se vastaa korkeakoulujen toiminnasta ja opetussuunnittelusta. Yhteistyötä on mahdollista kehittää tiedekuntien ja yliopistojen välisillä yhteistyösopimuksilla, joihin ei tarvita YÖK:n lupaa.

Vientipotentialiset alueet ja haasteet, joihin yritykset Turkissa törmäävät

Suurlähettiläs Ari Mäki tapasi Turkin opetusministeri Ziya Selçukin maaliskuun lopussa 2021. Tapaamisessa ministeri Selçuk toivoi tiiviimpää yhteistyötä Suomen kanssa mm. opettajakoulutuksen, opiskelijavaihdon, opetussuunnittelun ja etäopetuksen osalta. Myös mahdollisuus lisätä kielten opetusta maiden välillä kiinnostaa. Yhdessäkään turkkilaisyliopistossa ei opeteta suomen kieltä.

Suomalainen lapsille ja nuorille suunnattu arkkitehtuurikoulu Arkki käynnisti toimintansa Turkissa syksyllä 2021 aloitettuaan luovien työpajojensa tarjonnan Istanbulissa. Arkki Türkiye tekee yhteistyötä Turkin design-neuvoston (Türkiye Tasarım Vakfı) kanssa. Tavoitteena on laajentaa toimintaa pidempikestoisten ohjelmien tarjontaan ja Istanbulin jälkeen myös muualle maahan.

Yhtenä suurimmista haasteista Turkissa toimimiselle voidaan pitää kielimuuria. Englantia puhutaan vain vähän ja turkin kielen osaaminen on selkeä etu. Etenkin digitaalisissa sovelluksissa, joita yksityiskoulut käyttävät yhä enemmän kielten opiskelussa, turkkilaisversioita kaivataan. Kielten opiskelun lisääminen ja laadun parantaminen kuuluvat Education vision 2023 –ohjelman tavoitteisiin.

Legonimbus

Turkkiin on vastikään luotu ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa digitaalinen kauppapaikka opetusalan toimijoille. Legonimbus-nimeä kantavalla B2B-alustalla on noin 10 000 koulun verkosto Turkissa, jossa myös ulkomaiset toimijat voivat tarjota palveluitaan Turkin kouluihin. Pandemia-aikana etäopetuksesta tuli Turkissa arkea, ja Legonimbus haluaa laajentaa tarjontaansa tarjoamalla uusia digitaalisia ratkaisuja.

Alusta pyrkii mm. digitaalisen opetuksen ja oppimisen haasteiden ratkaisemiseen ja oppimisympäristöjen muokkaamiseen. Legonimbus koostuu opetusalan ammattilaisista, jotka edustavat tutkimuspohjaista koulutusta. Alusta on tehnyt yhteistyötä Turkin opetusministeriön kanssa erityisesti opettajankoulutusohjelmissa. Sen on perustanut tunnettu turkkilainen opetussektorin toimija Kayhan Karli, joka on myös YÖM-yksityiskoulujen perustaja.

Noin puolet alustan yrityksistä on ulkomaisia ja alusta keskittyy etenkin startup-yrityksiin. **Suomesta** kieliopetusratkaisuja tarjoavat Moomin language school ja Sanako ovat mukana. Lisäksi Seppo, joka tarjoaa opettajille mahdollisuuden kehittää interaktiivisia opetuspelejä ja

Whiteboard, joka mahdollistaa interaktiivisen valkotalun käytön opetuksessa ovat mukana alustalla.

Opiskelijavaihto

Vuosien 2014–2018 välillä 627 turkkilaisopiskelijaa osallistui Erasmus+ -vaihtoon Suomessa ja 120 suomalaisopiskelijaa Turkissa. Suomessa opiskelee noin 200 turkkilaisopiskelijaa ja Turkissa noin 30 suomalaista. Turkkilaisopiskelijat viihtyvät Suomessa hyvin. Yhteistyötä on mahdollista kehittää tiedekuntien ja yliopistojen välisillä yhteistyösopimuksilla, joista päättää yliopisto.

Turkki ja EU-komissio solmivat vuonna 1989 yhteistyösopimuksen Jean Monnet – stipendiohjelmasta. Ohjelman toteutuksesta vastaavat Turkin ulkoministeriön EU-asioiden osasto, valtiovarainministeriön rahoitus- ja sopimuskeskusyksikkö ja EU:n delegaatio Turkissa. Sen kautta turkkilaiset voivat hakea tekemään tutkimusta tai jatko-opintoja EU-jäsenmaiden yliopistoihin ja vastaaviin instituutioihin. Toistaiseksi yhtään stipendiaattia ei ole saapunut ohjelman kautta Suomeen. Stipendejä myönnetään EU-asioihin liittyviin opintoihin.

Syyrialaiset Turkissa

Turkissa on noin 3,7 miljoonaa syyrialaista pakolaista ja turvapaikanhakijaa. Joidenkin arvioiden mukaan vuoden 2011 jälkeen Turkissa on syntynyt 650 000 syyrialaista lasta. Turkin opetusministeriö tukee syyrialaislasten integroitumista maan opetusjärjestelmään PIKTES-ohjelmalla, jota EU rahoittaa suoralla apurahalla FRIT-sopimuksen (Facility for Refugees in Turkey) mukaisesti. Se on tällä hetkellä toiminnassa maan 26 maakunnassa ja jatkaa toimintaansa vuoden 2021 loppuun saakka.

EU:n Turkin delegaation päällikkö Nikolaus Meyer-Landrut on todennut EU:n jatkavan PIKTES-ohjelmaa vuoteen 2022 saakka. Tuen tavoitteet jakautuvat kahteen osaan: infrastruktuurin rakentaminen ja koulujen kunnostaminen sekä opettajien ja muun henkilökunnan rahoittaminen. Adanassa, jossa on lähes 400 000 pakolaista, on 39 EU:n tukemaa koulua.¹²

Turkki kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla

Turkki perusti kesällä 2016 TMF-järjestön (Turkish Maarif Foundation), jonka tehtävänä on avata kouluja, asuntoloita, yliopistoja ja opetukseen liittyviä aktiviteetteja ulkomaille. Järjestö tekee yhteistyötä Turkin suurlähetystöjen ja turkkilaisten järjestöjen kanssa. Suurin osa TMF-kouluista sijaitsee vähiten kehittyneissä maissa ja ne toimivat Turkin pehmeän vaikuttamisen keinona.

Vuoden 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen Turkissa on lakkautettu Fetullah Gülenin johtaman liikkeen kouluja tai laitokset on siirretty valtiollisiksi kouluiksi.¹³ TMF-opettajilta odotetaan samalla Turkin kulttuurilähettiläinä toimimista.¹⁴

Jo ennen TMF:n olemassaoloa Diyanet-säätiö on avannut useita kansainvälisiä Imam-Hatip-kouluja Turkkiin ja tuonut opiskelijoita muslimimaista. Ulkomaisten opiskelijoiden määrä Turkissa on kasvanut merkittävästi. Vuonna 1983 Turkissa oli noin 5 300 kansainvälistä opiskelijaa, vuonna 2013 noin 55 000 ja vuonna 2018 noin 150 000. Ennen koronapandemiaa laaditut

---

¹² Daily Sabah 21.4.

¹³ Akgün–Özkan, s. 60

¹⁴ Akgün–Özkan, s.64

ennusteen mukaan vuodelle 2023 odotetaan 350 000 ulkomaalaista opiskelijaa.¹⁵ Vuosien 2014–2015 välillä kansainvälisten jatko-opiskelijoiden määrä Turkissa kaksinkertaistui.¹⁶

Korkeakoulutuksen kansainvälistäminen on yksi Turkin suurista tavoitteista, ja maasta pyritään tekemään korkeakoulutuksen keskusta. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä lisääntyi merkittävästi, kun Korkeakoulutuksen neuvosto (YÖK) otti asian hoitaakseen.¹⁷ Suurin osa Turkin kansainvälisistä opiskelijoista tulee kuitenkin naapurimaista ja turkkilaisia kieliä puhuvista maista.¹⁸

Yhteenveto

Turkki on ulkomaisille yrityksille vaikea toimintaympäristö, mutta tarjoaa mahdollisuuksia koulutusviennissä etenkin digitaalisia oppimisratkaisuja ja oppimisekosysteemejä tarjoaville yrityksille. Muita potentiaalisia sektoreita ovat mm. opettajien täydennyskoulutuspalvelut ja opiskelijavaihdon ja suomalaisten tutkinto-ohjelmien edistäminen ulkomailla opiskelusta kiinnostuneille.

Vaurastuvan ja laajenevan keskiluokan myötä yksityiskoulujen suosio jatkaa kasvuaan, vaikka koronapandemian myötä yksityiskoulut ovat kärsineet takaiskun. Hyvätasoiset yksityiskoulut tarjoavat pienempiä luokkakokoja, monipuolisempaa opetustarjontaa ja laadukkaampaa opetusta. Kotitalouksien kulutus Istanbulissa on suurinta ja kaupungin elinvoimaistuminen jatkuu, joten maan suurin kaupunki on luonnollinen aloituspaikka ulkomaisille yrityksille.

Koulutussektorin hallinto on vahvasti keskittynyt ja ulkomaisten yritysten mahdollisuudet tarjota palvelujaan julkisiin kouluihin ovat varsin rajalliset. Siksi vientiponnistelut kannattaa suunnata yksityiskouluihin, jotka voivat tarjota myös kansallisen opetussuunnitelman ulkopuolista opetusta. Moomin Language Schoolin, Sanakon, Sepon ja Whiteboard.fi –yritysten ottamat edistysaskeleet kielivät digitaalisia ratkaisuja tarjoavien yritysten mahdollisuuksista.

Suomella on Turkissa erinomainen maine ja Suomi tunnetaan juuri laadukkaasta koulutuksesta. Epävakaata taloustilanne ja lisääntynyt poliittinen polarisaatio asettavat kuitenkin haasteita Turkin markkinoilla toimimiselle. Yhtenä merkittävimmistä pullonkaloista voidaan pitää turkkilaisten heikkoa englannin kielen taitoa. Yksityiskouluissakin suuri osa opettajista puhuu vain turkkia.

Selvitys pohjautuu haastatteluihin sekä aihepiiriä käsitteleviin artikkeleihin ja uutisiin. Selvitys on tarkoitettu yleiskatsaukseksi Turkin koulutusjärjestelmään ja koulutussektorin tarjoamiin mahdollisuuksiin. Tässä selvityksessä etenkin digitaaliset ratkaisut nousivat esiin seikkana, jossa Turkissa kaivataan lisää osaamista ja yhteistyötä. Haastatteluja on kuitenkin tehty verrattain vähän ja tulevaisuutta ajatellen olisi hyvä keskittyä tarkemmin mahdollisuuksiin, myös muilla osa-alueilla.

Lähteet

Kirjallisuuslähteet

Akgün, Birol – Özkan, Mehmet, Turkey's Entrance to International Education: Insight Turkey, vol. 22, No. 1 (2020), s. 59–71

---

¹⁵ Akgün–Özkan, s. 63

¹⁶ Özer s. 57

¹⁷ Özer s. 57

¹⁸ Özer s. 58

Celik, Rasit, Unity vs. Uniformity: The Influence of Ziya Gökalp and John Dewey on the Education System of Turkey: Education and Culture, vol. 30, No 1 (2014), s. 17–37

Celik, Zafer – Gür, Bekir S., Turkey's Education Policy During the AK Party Era (2002–2013): Insight Turkey, vol. 15 No. 4 (2013), s. 151–176

Özer, Mahmut, The Internationalization of Higher Education in Turkey: Realities, Motivations and Opportunities: Insight Turkey, vol. 18, No. 4 (2016), s. 53–64

Özer, Mahmut – Suna, Hayri Eren, Future of Vocational and Technical Education in Turkey: Solid Steps Taken After Education Vision 2023: Journal of Education and Humanities, vol. 10, No. 20 (2019), s. 166–188

Internetlähteet

Business Finland – Doing Business in Turkey

[\[https://www.businessfinland.fi/490d19/globalassets/finnish-customers/05-go-to-market/locations/doing-business-reports/doing-business-in-turkey.pdf\]](https://www.businessfinland.fi/490d19/globalassets/finnish-customers/05-go-to-market/locations/doing-business-reports/doing-business-in-turkey.pdf) (29.7.2021)

Daily Sabah 21.4.2021 – EU plans to extend PIKTES Syrian school program into next year

[\[https://www.dailysabah.com/politics/eu-affairs/eu-plans-to-extend-piktes-syrian-school-program-into-next-year\]](https://www.dailysabah.com/politics/eu-affairs/eu-plans-to-extend-piktes-syrian-school-program-into-next-year) (29.7.2021)

Duvar English 7.9.2020 [\[https://www.duvarenglish.com/domestic/2020/09/07/turkish-youth-unhappy-in-debt-want-to-move-abroad-survey\]](https://www.duvarenglish.com/domestic/2020/09/07/turkish-youth-unhappy-in-debt-want-to-move-abroad-survey) (29.7.2021)

Euroopan keskuspankki – Euron ja Turkin liiran vaihtokurssi

[\[https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-try.en.html\]](https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-try.en.html) (29.7.2021)

Eurydice [\[https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/turkey/organisation-private-education_en\]](https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/turkey/organisation-private-education_en) (30.7.2021)

Maailmanpankki – Naisten osuus Turkin kokonaistyövoimasta

[\[https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS?locations=TR\]](https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS?locations=TR) (29.7.2021)

Nordic Monitor 10.9.2020 [\[https://nordicmonitor.com/2020/08/turkeys-state-religious-body-diyamet-continues-growing/\]](https://nordicmonitor.com/2020/08/turkeys-state-religious-body-diyamet-continues-growing/) (29.7.2021)

Türkiye İstatistik Kurumu, Education Expenditure Statistics, 2019

[\[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Education-Expenditure-Statistics-2019-33670\]](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Education-Expenditure-Statistics-2019-33670) (29.7.2021)